بێ باكی وفرامۆشكردنی كێشەكانی كۆمەڵ
بە هاسانی رەت نابی و زۆر دەوەستی

پارێزەر
فایق جەمیل

خەڵكانی كوردستان لە نوسەری سیاسی وروشنبیرو خاوەن هرزی پێشكەوتوخوازو خەباتگێرو رۆلانی شەهیدان بێ وچان ئەڵێن وئەنوسن لە بارەی رەوش ورێبازی نالەبار وكەم وكورتی نێو كۆمەڵ وبارودۆخی ئابوری وكۆمەلایەتی دژوار وگەڵی لایەنی ناگونجاو زۆربەی دام ودەزگای حكومەتی هەرێم وهەردو حزبی دەسەلاتدار لێی بەرپرس دەكەن بەتایبەتی سەبارەت بە گەندەڵی دارایی وئیداری فرەوان و قول كە بووە تە دیاردەیەكی زەق بە گەڵێ شێوە خۆیی دەنوێنێ سەرانسەری هەرێمی گرتوتەوە, سەرباری بێ یاسایی لە نێو كۆمەڵ دا بەرادەیەك هەست ناكرێت دەسەلاتێ هەبێ یاسا بە سەرخەڵكا بسەپێنێ و سەنگەری راستەقینەی ئابوری وژیانی ئادەمیزادی ئاسایی لە رۆشنای یاسا ویەكسان وعەدالەت بپارێزێ , هەزارن دەست درێژی نارەوا لە مولك وماڵی و ماڤ گشتی گەڵ بە ریێ خۆشكردنی حكومەت ئەكرێ , بێ وەی لایەنێكی فۆرمی یا حزبی دەسەلاتدار بەرپرسانە لیێ بتۆژیتەوە لەبەر بونی زۆبەیان بە بەشێكی گەورە لە رێرەوی گەندەڵی لە هەرێم بە گەڵی جۆرو شێوە .

سەردانە مێژوە كەی سەرۆكی هەرێم بۆ پارێزگای سولەیمانی لە مانگی سەبتەمبەری رابوردو گەڵێ سەركەوتوو دڵ خۆشكەرەوەبو لەم مەیانە ئەوەی تێبینی لێكرا بە جۆش و دوپاتكردنەوە ئەنگوستی لە سەر برینی نایاسایی لە هەرێم دانا گەڵێ جار دو بارەی كردەوە كە ئەبێ یاسا لە هەرێم (سەروەر)بێت بەسەر گشت خەڵكانی گەڵی كوردستان بێ جیاوازی لە هەمان كات بە توندی پیێ داگرت بە سەر گەندەڵی و كارە نا ئاسایەكان دیار بو ئاگاداری گشت بارودۆخی نالەباروكیشە قورسەكانی میللت بو بەلام جیێ داخە و سەرسورمانە كە بە هیچ جۆرێ لە رۆشنایی وتە زیرینەكانی بچوكترین گۆرانكاریەك لەم بوارانە دا لە نێودام ودەزگا ی حكومەت و كۆمەل نەروخساو وبەدی نەكرا گشت دوپات و دوبارەكردنەوەكانی بە تایبەتی لە بارەی بێ یاسایی وگەندەڵی تا ئیمرۆ بی دەنگە بە هیچ جۆرێ پۆسەتیڤ رەنگی نەدایەوە و بێ وەی هیچ هەنگاوێ بەدی بكرێ بۆ چارە سەر كردنیی .

شایانی وتنە كە پێشیل كردنی یاسا بە هۆكاری سەرەكی بونی گەندەڵی لە قەڵەم دەدرێ كە لە بنەرەتە لە دەسەلاتداران دەست پێدەكات بەرەو ژێر تا پەردەسێنی بۆ نزمترین پڵە لە نێوفەرمانبەران و كارمەندانی دام ودەزگای حكومەت , لەم بارەوە هەرگیز نایەتە خەیال فەرمانبەرێ لە پڵەیەكی نزم لە دەزگایی حكومەت بە راشكاوی بیوێری و بتوانی پێشیلی یاسا بكات لە پێناو بەرژەوەندی تەسكی خۆ گەر دڵنیا نەبێ كە لێپێچینەوە بونی نیەو هەر وەك لە خۆ بەرز تر لەم بارەوە قسور ناكات گەر بە جوتە و بە كۆمەڵ هاوبەش نەبن ..! , واتە لەناوبردنی گەندەڵی قەرە چۆ كردنی لە پڵەكانی سەرەوە ی دەسەلاتداران دەست پێدەكات نەك چەند فەرمانبەرو كارمەندان ببنە قوربانی بۆ چاو پۆشین و شاردنەوەی مەسەلەكە لە ناو كۆمەڵ -- ئەوەش گەر لە بنەرەتا نیازی وا هەبێت -

هەڵبەتە گەندەڵی لە هەرێم ئەوەندە قول و فرەوانە زەرەرو زیانی زۆر بە ماڤ رەوای خەڵكانی كوردستان گەیاندوە ئینجا رێرەوی ژیانی ئاسایی ورۆژانەو رەوشی دیموكراسی و ماڤ ئادەمیزاد , گەرچی هەوڵدانێ بێ سود لەم مانگانەی رابوردو سەری هەڵدا كە گۆیا{ پرۆسەی گەندەڵێ لە هەرێم بەم رادەیە نیە كە باسی لێوە دەكەرێ , سەربەستی میدیاو ئامێرەكانی راگەیاند لە هەرێم لە مەیدانی فرەوانی ئەم دیموكراسییەی هەیە } زیادە رۆی بۆ روخساندوە و لە قەبارەی راستی خۆی دەرچواندوە .

رۆژانە لاپەرەکانی رۆژنامەو گوڤاروسایتەکانی ئینتەرنێت تەنانەت کەنالە تەلەفزیۆنەکانی ناو خۆیی هەرێم دیاردەکانی نێگەتیڤ وگەندەڵی وبیٚ یاسایی بە گەڵیٚ جۆرو شێوە ئەیخەنە پێش چاوی لێپسراوان و دەسەڵاتداران بیٚ وەی هەست بکریٚ رەنگدانەوەێکی چاوەروان کراو لەم هاوارو فیغانە خۆی بەدی کات , بەرادەیەك خەڵك سەرسام ماون لە گوێنەدان وفەرامۆش کردنی ئەم هەمو وتنەو نوسین و وتارە .. ئەبیٚ نەخوێندرێتەو گوێبیستی نەبیٚ ...؟ ئەشییٚ ئاگاداری ویست وخواست و بیروراوبۆچونی جەماوەری گەڵی کوردستان نەبن ... ؟یا بیٚ باکن لە بەرژەوەند نیە چارەسەرکردنی ... ؟ یا لە بنەرەتا خاوەنی نیەت وتواناوئیمکانیاتی ئیداری وتکنیکی نین وکارلەکار ترازایا...!

, بۆیە گلەیی وگازندە کردن لە رۆژنامە و ئامێرەکانی راگەیاندن لە بارەی بەردەوام نوسین و ئاشکرا کردنی روداوەکانی بیٚ یاسایی وگەندەڵی وبەرەلایی لە هەرێم بە تایبەتی لە نێو دام ودەزگای میری نارەوایە , لە کاتیٚ بە ئەرکەکی پیرۆزی رۆژنامە گەری وراگەیاندن لە قەلەم دەد ریٚ تەنانەت بیٚ دەنگی وچاوپۆشی لە خانەی خیانەت و هەست نەکردنە بە لێپرسینەوە دور لە ویژدان و راستی ورەوایی , لەم بارەوە بەردەوام و درێژە پێدانی لاپەرانی رۆژنامەکان و ئامێرەکانی راگەیاندن بە مەسەلەی گەندەڵی و بەرەلایی هەڵبەتە پەیوەندی بە تێنی هەیە بە چارەسەر نەکردنی و گویٚ نەدان بە ویستی خەڵك و نە هینانەدی داخوازیە رەوایەکانی جەماوری گەڵی کوردستان سەرباری پێشیل کردنی رێرەوی دیموکراسی ورێبازی نا یاسایی و چەپەڵ و نالەبار دور لەبەرژەوەندی ئاسایی خەڵکان .

لە هەمان کات وێرای ئەم هەمو رسواکردنی گەندەڵی وبیٚ یاسایی ونا عەدالەتی لە سەرتاپای هەرێم لە لایان جەماوەرو روشنبیران و خەڵکانی دڵ سوتاوی هەرێمی کوردستان و فیرودانی سەروەت و سامانی وڵات بە گەڵیٚ شێوە ی نارەوا لە پێناوی هینانەدی بەرژەوەندی چەپەڵی تایبەت بە هەندیٚ کۆمەڵیٚ بچوکی چاوچنۆك , هێشتا گەندەڵی هەر بەردەوامەو درێژەی پێدەدات ئەمەش بێگومان بە گشتی ئەگەرێتەوە ئەم هۆکارانەی لە خوارەوە دەست نیشان کراوە :

1- زۆربەی دەسەڵاتدارانی دام ودەزگای حکومەت ئەم مەسەلە سەرەکی وگرینگ لە ژیانی خەڵك بە جدی وەرنەگرتووە بە دیاردەیەکی ئاسایی لە قەڵەم دەدەن لە هەمان کات گەڵیٚ لەمان لە بەرژەوەندیان نیە قەرەچۆ کردنی , بەشێکی سەرەکین تەێدا , بۆ ئەم راستیە گەر فایل ودۆسی یەکانی تاپۆووەزارەتی دارایی و شارەوانی و گەشت وگوزارو زۆربەی دایرەکانی دام ودەزگای حکومەت هەرتەکێندریٚ بیٚ گومان ئەزاندریٚ تا چ رادەیەك یاساو رێنمایەکانی لە ماوەی پانزە ساڵی رابوردو لە پێناو هینانەدی بەرژەوەندی تەسکی تایبەت بیٚ رەوا پێشیل کراوە , گەندەڵی تا چ رادەیەك رەگی داکوتیوە لەسەر حیسابی سەروەت و سامانی خەڵکانی کوردستان و مافە رەوا خوراوەکان .

2- هیچ تۆژینەوە نیە هەرچی دەکریٚ ورودەدا لە بواری گەندەڵی و پێشیلکردنی یاسا بیٚ لێکۆلینەوە دەرباز دەبیٚ , تەنانەت لەبەر گەڵیٚ هوی وپەیوەندی تایبەت لە دام ودەزگای حکومەت دادەپۆشریٚ وبنگۆم دەکریٚ .

3— موحاسبەی یاسایی هەرگیز نەبوە گەر هەبیٚ هەندیٚ جار بە رواڵەتەو بۆ چاو پۆشینە .

4— وڵات بەرەلایە یاسا هەر هەندە بەکارە بەرژەوەندی کارو ئیشی دەسەڵاتداران ریٚ بکات و جێبەجیٚ بێت .

5- دەسەڵاتی جێبەجیٚ کردن (السلطة التنفيذية) دورە لە چاوەدێری وتۆژینەوەی دەسەڵاتی یاسادانان (السلطة التشريعية) واتە (بەرلەمان) – لە سایەی هاوپەیمانی دو حزبی سەرەکی لە هەرێم , { پارتی دیموکراتی کوردستان ویەکێتی نشتمانی کوردستان }– کە زۆربەی زۆری ئەندامانی لەم دو حزبە پێکهاتوە بۆیە دەستەی ئۆپۆزیۆن لەم بەرلەمانە بونی نیە , بەرانبەر ئەم هەڵکەوتوە دەستەی وەزیران (السلطة التنفيذية) بە تاك وکۆمەڵ سەربەستە بیٚ وەی بە هیچ شێوەیەك لە کاروفەرمانەکانی بتۆژرێتەوە ,بۆیە شتیٚ لەم بارەوە بە درێژای حکومەتەکانی کوردستان روی نەداوە .

6–گەندەڵی ئیداری ودارایی وئابوری لە نێو دام ودەزگای حکومەت وکۆمەڵ بەگشتی ئەوەندە فرەوانەوپەرەی ساندووە چارەسەر کردنی لە ئاستی تواناوئیمکانیاتی هزری وئیداری وتەکنیکی دەسەڵاتدارانی ئیمرۆ نیە .

بێ گومان حکومەتی سەرکەوتو لە دابین کردنی بژیوی ئاسایی وکەرامەی هاووڵاتیان لە بواری ئابوری وکۆمەلایەتی و سەروەری یاسا وچەسپاندنی یەکسانی وعەدالەت لە نێو کۆمەڵ لەپاڵ سیستەمی دیموکراسی راستەقینەی فرەوان پێوەری راستەقینەی بە هێزی و تواناو رێزی حکومەتە نەك هێزی ئەرتەش و دام ودەزگای ئەمنی وتوندوتیژی بۆ هینانەدی بەرژەوەندی تاقمێ سەر بە دەستەی حکومەت و دەسەڵات داران .شایانی وتنە حکومەتەکانی مودیرنی هاوچەرخ پابەندن بە یاساوچەسپاندنی لە چوارچیوەی سیستەمی دیموکراسی بەتایبەتی لە بواری سەربەستی و جودایی لە مەیان هەرسێ دەسەڵاتی سەرەکی لە هەیکەلی دەوڵەت {السلطة التنفیذیة والتشریعیە والقضائیة }هەلبەتە ئەم حکوماتانەی کە بە یاساو مەرجەکانی دیموکراسی لە نێومیلەت چەسپاوون بەرنامەو ئامانجی سەرەکی هینانەدی گشت بەرژەوەندی یەکانی خەڵکان وخزمەتکردن لە گشت لایەنی ژیانەوە بە تایبەتی خوێندن وتەندروستی وخزمەتگوزاری شارەوانی ودابین کردنی گشت پێویستەکانی ژیانی ئابوری وکۆمەڵایەتی ئەم حکوماتانە جێی شانازی میللەتە لە لایەك رێزوشایستەی گەڵانی جیهانە لە لایەکی دی .

گەر لە روانگەی بۆچونی سەرەوە لە حکومەتی هەرێم بکۆلینەوە بە راشکاوی بۆمان دەردەکەوی کە یەکجار بێ هێزو تواناو بێ دەسەڵاتە نەك لە رووی هێزی مادی و ئەرتەشی و چەك وسیلاح و دامودەزگای ئەمنی وئاسایشی جۆراوجۆر کە ئەمەش بویتە هوکاری سەقامگیری ئەمن وئاسایش لە سەرتاپەی هەرێم بێ هێزی و بی ٘توانایی حکومەتی هەرێم لە بڵاوبونەوەی گەندەڵی لەنێو دام ودەزگای حکومەت بە تایبەتی لە شوێنەکانی کاریگەرو خاوەن قەرار وفەرمان , لەوەدانیە نکوڵی لێوە بکرێ جگە لە بەرەلای وبێ یاسایی بە گشتی بە هەزارو یەك شێوە رەنگی داوەتەوە ناو کۆمەڵ بە رادەیەك گەڵێ لە شیرازەکانی نیو کۆمەڵ بچراوە گشت لایەنی ژیانی رۆژانەی هاووڵاتانی شلەژاندوە ئەمەش بێگومان دیاردەیەکی زۆر بەترسە گەر دەوام کات کۆمەڵی هەرێم بە شێوەیەك ئەتەپی بە تایبەتی لە بواری ئیداری وئابوری وکۆمەڵایەتی ئەگەر سیستەمەکەی بە گشتی نەروخێ...! , بێ سەروەری یاسا لە وڵات , نەبونی یەکسانی و عەدالەت زۆر مەترسی زیاترە لە بونی یاسای توندوتیژودیکتاتۆری بەسەر کۆمەڵ تەنانەت گەر دوریش بێت لە یەکسانی وعەدالەت هەرنەبێ سەبارەت مانەوەی هەیکلی کۆمەڵایەتی وشیرازەکانی. .

پشتگوێ وفەرامۆش کردنی ویست وخواستی هاووڵاتیان لە لایەك چارە سەر نەکردنی کێشەکانی یاسایی وئابوری وکۆمەڵایەتی ناو میللەت لە لایەکی دی لە روانگەی کارەساتی گەندەڵی لە نێو دام ودەزگای حکومەت کە هەرنەبێ لە ماوەی دەساڵی رابوردو رەگی کوتاوە زۆر دەوەستێ بەسەر گەڵی کوردستان , مێژوو شایەدە بێ باکی و دورەپەرێزی و خۆلادان و فەرامۆش کردنی کێشەکانی کۆمەڵ هەندە بە هاسانی رەت نابێ رۆژێ درەنگ یازو کاردانەوەی بە توندی بەدەر دەکەوێ زەرەرو زیانێکی زۆر بە میللەتی هەرێم و پاشە رۆژی دەگەێنی .

شایانی وتنە کە رێرەوی دیموکراسی راستەقینەلە هەرێم و چەسپاندنی بە تاکە فاکتری کارگێر بۆچارەسەرکردنی کێشەکانی گەڵی کوردستان لە قەلەم دەدرێ , سەرکەوتنی دیموکراسی سەرکەوتنی میللەتە واتە پاشەرۆژی سەرفرازوژیانی ئاسودەی بێ گیرو گرفتە , سەروەری یاسا و مامەلەی بی جیاوازی یانی روخانی قیەمی کۆنە پەرستی وعەشیرەتی .

میللەتێ رزگاری دەبێ لە حوکمی دەوڵەتێ بیگانە و ئەکەوێتە سەرپێ دام ودەزگای حکومەتی سەربەخۆ دەگرێتە دەست هەڵبەتە ئەمە خۆی لە خۆیدا هەنگاوێ زۆرگرینگە لە مێژوی گەڵ و دوارۆژانی پاش سەدان ساڵ لە چەوسانەوە لە ژێر باری زولم وزۆری وفشار بەڵام ئەم رزگاربونە وسەربەخۆیە یا نیمچە سەربە خۆیی وەك (هەرێمی کوردستان) هەمو شتێ نیە گەر رەنگ نەداتەوە لە نێو ژیانی رۆژانەی گەڵ بە گەلێ روو, ئازادی وسەربەستی هاووڵاتیان سەروەری یاساو سەپاندنی بە یەکسانی وبێ جیاوازی , دابین کردنی ژیانی سەرفرازی

گەشەدار , ڕێرەوی دیموکراسی ڕاستەقینە , پاراستنی سەروەت وسامانی وڵات , لە پاڵ هینانەدی گەڵێ ویست خواستی و هیواو ئامانج کە ڕۆڵانی میللەت لە پێناوی هەزاران قوربانی بۆ پێکەش کردوە بۆیە بێ ئەم مەرجانە و موجەڕد بڵندکردنەوەی دروشمی نەتەوەیی بریقەدار وهەڵدان بە خاك وخۆڵی نشتمان هیچ ناگەێینی زۆر جاریش شێوەێکە لە هەڵاتن لە چەخت وفشاری کێشەکانی سەرەکی میللەت .

هەولێر

مانگی دیسەمبەر 2006